

MIOKARD INFARKTINING KLINIK BELGILARI VA TASHXISLASH USULLARI

Berdimurodov Javlonbek Xayrulla o'g'li

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Dillayev Abdurahmon Shamsiddin o'g'li

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

O'rinov Adhamjon Akramovich

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada miokard infarktining klinik belgilari va uni tashxislashda qo'llaniladigan zamonaviy usullar tahlil qilinadi. Miokard infarkti yurak mushaklarining qon bilan ta'minlanishi buzilishi natijasida kelib chiqadigan hayot uchun xavfli holat bo'lib, uning erta aniqlanishi va to'g'ri tashxis qo'yilishi bemorning hayotini saqlab qolishda muhim ahamiyatga ega. Maqolada kasallikning asosiy simptomlari – ko'krak sohasidagi og'riq, nafas qisishi, holsizlik va boshqa alomatlar yoritilgan. Shuningdek, elektrokardiografiya (EKG), qon zardobida troponin darajasini aniqlash, ekokardiyografiya kabi tashxis usullarining afzalliklari va diagnostik samaradorligi muhokama qilingan. Maqolaning asosiy maqsadi – miokard infarktining o'z vaqtida aniqlanishiga xizmat qiluvchi klinik va laborator belgilarning ahamiyatini yoritishdan iborat.

Kalit so'zlar: miokard infarkti, klinik belgilari, tashxis usullari, EKG, troponin darajasi.

Kirish.

Miokard infarkti yurak mushaklarining kislorod bilan ta'minlanishi keskin buzilishi natijasida yuzaga keladigan og'ir patologik holat bo'lib, u global sog'liqni saqlash muammolaridan biridir. Kasallikning erta belgilari va ularni to'g'ri aniqlash bemorning hayoti va sog'lig'ini saqlab qolishda muhim rol o'ynaydi. Shu bois, miokard infarktining klinik belgilari va zamonaviy tashxislash usullarini o'rganish zamonaviy kardiologiyada ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Asosiy qism.

Miokard infarkti yurakni oziqlantiruvchi koronar tomirlarning to'silib qolishi natijasida yurak mushaklarining (miokardning) ma'lum bir qismi nekrozga uchrashi bilan kechadigan holatdir. Bu holat odatda koronar arteriyalarda tromboz yoki aterosklerotik blyashkalar yorilishi tufayli yuzaga keladi. Miokard infarkti o'tkir yurak yetishmovchiligiga, aritmiyalarga va hatto o'limga olib kelishi mumkin. Shu sababli, uning klinik belgilari va tashxis usullarini o'z vaqtida aniqlash nihoyatda muhimdir. Miokard infarktining asosiy klinik belgilari:

1. Ko'krak sohasida og'riq – kasallikning eng asosiy belgisi bo'lib, ko'pincha chap ko'krak sohasida bosuvchi, siquvchi xarakterga ega bo'ladi. Og'riq bo'yinga, chap yelka yoki qo'lga tarqalishi mumkin.
2. Nafas qisishi (dispnoe) – yurakning nasos vazifasining buzilishi natijasida yuzaga keladi, ayniqsa jismoniy harakatdan so'ng kuchayadi.
3. Terining oqarishi va sovuqlik bosishi – yurak faoliyatining pasayishi natijasida qon aylanishi yetarli darajada ta'minlanmaydi.
4. Ko'ngil aynishi, qusish, haddan tashqari zaiflik – ayniqsa orqa devor infarktida kuzatiladi.
5. Tashvish va vahima hissi – bemorlar ko'pincha o'zlarining o'layotgandek his qilishlarini bildiradilar. Miokard infarktini tashxislash usullari:

1. Elektrokardiografiya (EKG). EKG miokard infarktining dastlabki va eng muhim tashxislash usuli hisoblanadi. ST segmentining ko'tarilishi yoki pasayishi, Q to'lqinining chuqurlashishi orqali infarkt o'chog'i aniqlanadi. ST segmentining ko'tarilishi ST Elevation Myocardial Infarction (STEMI) deb nomlanadi.
2. Qon zardobida yurakka xos biomarkerlar (troponin I va T). Troponin darajasining oshishi yurak mushagi hujayralarining zararlanganidan dalolat beradi. Troponin testlari infarkt boshlangandan keyin bir necha soat ichida aniq natija beradi va yuqori sezuvchanlikka ega.
3. Ekokardiyografiya (Ultratovush tekshiruvi). Yurakning mexanik faoliyatini va mushak qismlarining harakatini baholash imkonini beradi. Shu orqali infarkt o'chog'i joylashgan hududda gipokineziya yoki akineziya aniqlanadi.
4. Koronar angiografiya. Yurak tomirlarini vizualizatsiya qilish orqali tutilgan arteriyalar aniqlanadi. Bu usul ayniqsa invaziv davolash (masalan, stent qo'yish) rejalashtirilayotgan bemorlarda qo'llaniladi.

5. Magnet-rezonans tomografiya (MRT). Yurak to'qimalaridagi o'zgarishlarni aniqlash uchun qo'shimcha usul bo'lib, infarkt chuqurligi va hajmini aniqlashda yordam beradi. Tashxisda vaqtning ahamiyati. Miokard infarkti holatlarida "oltin soat" deb ataluvchi dastlabki 1–2 soat ichida tashxis qo'yish va davolashni boshlash bemorning hayotini saqlab qolishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Shu bois bemorning shikoyatlarini diqqat bilan tahlil qilish va tezkor tashxis qo'yish zarur.

Xulosa: Miokard infarkti – yurak mushaklarining qon bilan ta'minlanishi keskin buzilishi natijasida yuzaga keladigan va hayot uchun xavf tug'diruvchi holatdir. Kasallikning asosiy klinik belgilari, xususan ko'krak sohasidagi og'riq, nafas qisishi, zaiflik, terining oqarishi va yurak ritmidagi buzilishlar infarktni erta aniqlashda muhim rol o'ynaydi. Miokard infarktining tashxisini to'g'ri va tez qo'yish uchun zamonaviy diagnostik usullar – elektrokardiografiya, yurak biomarkerlari (troponinlar), ekokardiyografiya va angiografiya keng qo'llaniladi. Ayniqsa dastlabki soatlarda tashxis qo'yish va davolashni boshlash bemorning hayoti va yurak salomatligi uchun hal qiluvchi omil hisoblanadi. Shu sababli, kasallik belgilari va tashxis usullari bo'yicha doimiy bilim va malaka oshirib borish tibbiyot xodimlarining ustuvor vazifasidir. Aholining infarkt belgilari haqida xabardorligini oshirish, profilaktik choralarni kuchaytirish orqali ushbu kasallikdan o'lim ko'rsatkichlarini kamaytirish mumkin. Miokard infarktiga qarshi samarali kurash – bu faqat shifokor emas, balki jamiyatning umumiy sog'lom turmush tarzi va tibbiy madaniyatiga ham bog'liqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. "Ichki kasalliklar propedevtikasi" – T.: Tibbiyot, 2020.
2. Harrison's Principles of Internal Medicine. 20th Edition, McGraw-Hill Education, 2018.
3. Braunwald E. "Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine" – 11th Edition, Elsevier, 2019.
4. Almazov V.A. "Kardiologiya" – Sankt-Peterburg: Meditsina, 2017.
5. European Society of Cardiology (ESC). "Guidelines for the management of acute myocardial infarction in patients presenting with ST-segment elevation", 2020.
6. World Health Organization (WHO). Cardiovascular Diseases (CVDs) – Fact Sheet, 2023. <https://www.who.int>